Звіт про забезпечення розвитку мережі суб'єктів надання послуг з охорони психічного здоров'я та забезпечення доступності населення до послуг з психіатричної допомоги, яка надається шляхом виїзду мобільних мультидисциплінарних команд (2026 рік)

Підпунктом 6 пункту 65 Плану заходів на 2025 – 2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 березня 2025 року № 374 (далі – План заходів) передбачено захід «забезпечення розвитку мережі суб'єктів надання послуг з охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, забезпечення їх координації».

Підпунктом 7 пункту 65 Плану заходів передбачено захід «забезпечення доступності населення до послуг з психіатричної допомоги, яка надається шляхом виїзду мобільних мультидисциплінарних команд».

Підпунктом 6 пункту 78[1] Плану заходів передбачено захід «адаптація послуг психологічної підтримки осіб віком від 50 років з урахуванням вікових потреб та забезпечення їх доступності за місцем проживання».

У воєнний час вкрай важливим є забезпечення реагування на нові виклики та формування стійкості українського суспільства. Війна створює значний стрес для людей, викликаючи тривогу, депресію, посттравматичний стресовий розлад і інші психічні захворювання. Відсутність належної підтримки може призвести до серйозних порушень психічного здоров'я, що в свою чергу погіршує загальний стан здоров'я нації. Саме тому МОЗ особливу увагу наразі приділяє питанню розвитку мережі суб'єктів надання послуг з охорони психічного здоров'я.

Законом України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» визначено державні фінансові гарантії надання необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування, медичних виробів та лікарських засобів належної якості за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених на реалізацію програми медичних гарантій, у надавачів медичних послуг.

Реалізація програми медичних гарантій поширюється на заклади охорони здоров'я, які уклали договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій з Національною службою здоров'я України.

Допомога в сфері психічного здоров'я населення є одним із пріоритетів Програми медичних гарантій.

З 2025 року послуги з психічного здоров'я на первинці інтегровані та включені до пакету медичних послуг «Первинна медична допомога», що є комплексним державним рішенням, яке вперше реалізується в Україні і є стратегічною відповіддю держави на збільшення відповідних потреб серед українців. Отже пацієнти на підконтрольній Україні території, у тому числі члени родин, які втратили дітей, тепер можуть звернутися по психологічну допомогу до свого сімейного лікаря.

Зазначимо, що послуги з охорони психічного здоров'я наразі надаються на всіх рівнях медичної допомоги: амбулаторно, стаціонарно, у межах екстреної й спеціалізованої меддопомоги та реабілітаційних послуг, а також мобільними мультидисциплінарними командами.

У програмі медичних гарантій на 2026 рік виділено два окремих пакета за напрямом «Психіатрична допомога», а саме:

- психіатрична допомога дорослим та дітям у стаціонарних умовах;
- психосоціальна та психіатрична допомога дорослим та дітям, що надається в центрах ментального (психічного) здоров'я та мобільними мультидисциплінарними командами.

Вимогами зазначених пакетів враховано можливість надання медичної допомоги методами і засобами телемедицини в дистанційний спосіб.

Пакет послуг «Психосоціальна та психіатрична допомога дорослим та дітям, що надається в центрах ментального (психічного) здоров'я та мобільними мультидисциплінарними командами» передбачає надання психосоціальної та психіатричної допомоги населенню в Центрах ментального (психічного) здоров'я. Наразі в Україні діє 210 таких центрів.

До кінця поточного року в рамках національної програми психічного здоров'я та психосоціальної підтримки заплановано розширення мережі та забезпечення функціонування 250 центрів ментального (психічного) здоров'я, які укомплектовано підготовленими мультидисциплінарними командами (психіатр, клінічний психолог, психотерапевт, медична сестра), а також забезпечення надання амбулаторної і виїзної допомоги населенню та отримання відповідних послуг не менш ніж 150 тис. пацієнтів.

За даними Національної служби здоров'я України, за відповідними пакетами Програми медичних гарантій та консультаціями психологів, психіатрів і психотерапевтів в амбулаторних умовах медичну допомогу отримали 841 552 пацієнти. Загалом відповідні послуги надавали 2 860 надавачів медичних послуг.

Психосоціальну та психіатричну допомогу дорослим та дітям шляхом виїзду мобільних мультидисциплінарних команд надавали 128 закладів охорони здоров'я. Відповідну допомогу отримали 5 952 пацієнтів, яким було надано 22 197 послуг.

Таким чином, у межах системи охорони здоров'я України сформовано та функціонує система надання послуг з охорони психічного здоров'я, яка забезпечує доступ населення до психологічної, психосоціальної та психіатричної допомоги.

Розвиток мережі надавачів послуг у сфері психічного здоров'я, інтеграція послуг з охорони психічного здоров'я на рівні первинної медичної допомоги, розширення мережі центрів психічного здоров'я та надання допомоги мобільними мультидисциплінарними командами сприяють підвищенню доступності психіатричної допомоги за місцем проживання населення, зокрема осіб віком від 50 років.

Інформація щодо наданих послуг за Програмою медичних гарантій у 2026 році за пакетами з психологічної/психіатричної допомоги додається.

В. о. директора Департаменту
медичних послуг **Олена ГАРМАТА**